

AKADEMIJA
ŽENSKOG LIDERSTVA
LIDERKE.ORG

Akademija ženskog liderstva
Za izbore bez nasilja
Preliminarni izveštaj

Akademija ženskog liderstva

Akademija ženskog liderstva u okviru inicijative „**Za izbore bez nasilja**“ pratila je rodno zasnovano nasilje nad ženama u predizbornim, izbornim i postizbornim procesima za parlamentarne, predsedničke i lokalne izbore (u 13 gradova i opština). Naslje prema ženama je praćeno kroz analizu medijskog sadržaja, analizu društvenih mreža pojedinih kandidatkinja na listama za parlamentarne i predsedničke izbore i analizu upitnika za prijavljivanje nasilja u izbornom procesu.

Akademija ženskog liderstva već godinama prati nasilje prema ženama angažovanim u javnoj sferi. Akademija je bila deo Mreže SOS Vojvodina koja je 2019. pripremila izveštaj iz senke o primeni Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju nasilja protiv žena i nasilja u porodici (GREVIO).

Svaki vid nasilja nad ženama, posebno nad ženama aktivnim u javnom i političkom životu, je za osudu. Posebno je opasno služiti se nasiljem kao sredstvom za očuvanje autoritarnih, klijentelističkih i korumpiranih struktura kao i instrumentalizovati žene kako bi se omogućio opstanak takvih struktura na vlasti.

Polazeći sa stanovišta da nema suštinski ravnopravnog učešća žena u političkom životu u nedemokratskim režimima kakav je trenutno prisutan u Srbiji, projektni tim svoju pažnju naročito fokusira na one oblike nasilja nad ženama u izbornim procesima čija je svrha da obeshrabre i diskredituju one žene koje afirmišu i zastupaju vrednosti participativne demokratije, kroz koje je jedino moguće ostvariti transformaciju rodni odnosa od hijerarhijskih, patrijarhalnih ka egalitarnim, ravnopravnim.

Tokom trajanja kampanje zabeležen je porast nasilja u porodičnom i partnerskom kontekstu kao i porast tenzija i nasilja u samoj kampanji, naročito od kada je ona ušla u završnicu. Takođe, beleži se i veća učestalost i brutalnost nasilja na društvenim mrežama.

Kako žene u Srbiji čine većinu zaposlenih u javnom sektoru (obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj zaštiti, javnoj administraciji i drugo) ali i među primaocima socijalnih davanja, one su u kampanji više od muškaraca izložene nezakonitim pritiscima i ucenama da osiguraju ili pruže podršku strankama na vlasti.

Iako je broj žena na izbornim listama i broj onih koje su se kandidovale na predsedničkim izborima veći nego ikada do sada, ne postoji odgovarajući reciprocitet u njihovoj medijskoj zastupljenosti niti, u najvećem broju slučajeva, odgovarajuća vidljivost u kampanjama političkih stranaka i koalicija.

Takođe, u okviru predizbornih programa najgledanijih televizija uočena je pojava da autori/ke, voditelji/ke emisija u komunikaciji sa kandidatima/kinjama ispoljavaju verbalnu agresiju i odsustvo profesionalne neutralnosti, postavljajući se u ulogu političkih oponenta svojih sagovornika.

Kao ključne nalaze ističemo:

- Primljeno je ukupno 12 prijava za nasilje tokom izborne kampanje i na dan izbora. Primljeno je takođe 7 izveštaja od posmatračica i članica BO u kojima je opisano nasilje tokom izbornog dana.
- Najčešći prijavljeni oblici nasilja su psihičko i fizičko. Slučajevi fizičkog nasilja su prijavljeni policiji. Važno je pratiti dalje postupanje policije i tužilaštva na sve prijavljene slučajeve fizičkog nasilja.
- U postupku ostvarivanja aktivnog biračkog prava, nekim građankama je zbog neažurnosti Jedinственог biračkog spiska, bilo onemogućeno korišćenje njihovog ličnog imena, što je za posledicu imalo uskraćivanje mogućnosti glasanja.
- Izborni dan je bio posebno nasilan. Koalicija „Moramo“ je samo u Beogradu podnela 16 prigovora na regularnost izbora Gradskoj izbornoj komisiji zbog slučajeva nasilja na biračkom mestu.
- Nije bilo mera afirmativne akcije (kvota) za članice BO (za razliku od izbornih lista). Trenutno nemamo podatke o izornoj administraciji razvrstane po polu, što nas onemogućava da procenimo obim opisanog nasilja na BM.
- Primetna je pasivna normalizacija pojave svih vrsta nasilja, ne samo kroz minimiziranje značaja fizičkih napada tokom izbornog dana već i kroz nedostatak informacija na koliko BM je bila pozvana policija zbog narušavanja reda i mira na BM.
- Primećena je pasivnost policije i tužilaštva koji se povodom različitih oblika kršenja zakona, od kojih se mnoga mogu kvalifikovati kao nasilje, tokom kampanje i nakon izbornog dana nisu obratili javnosti.
- Primećeno je da javnost, kao ni učesnici u izbornom postupku do kraja ne poznaju različite mehanizme zaštite od nasilja (kada se treba obratiti biračkom odboru, kada izornoj komisiji, kada posmatračima, kada policiji i tužilaštvu, itd).
- Izveštaji drugih posmatračkih misija su registrovali tzv. porodično glasanje (jedan glasa za više članova porodice koji nisu tu). Dobili smo nekoliko prijava članica BO o „zajedničkom“ glasanju muža i žene iza paravana.
- Primećen je potpuni izostanak medijske inicijative - nasilje prema ženama u predizornoj kampanji, rodno zasnovano nasilje i uopšte porast nasilja i govora mržnje u društvu mediji ne prepoznaju kao jednu od važnih tema koju bi trebalo postaviti pred političke akttere, učesnike izbornog procesa.
- Generalno, problem rodne neravnopravnosti nije na medijskoj agendi, sem u slučajevima kada se izveštava sa aktuelnih dešavanja, te su tako registrovani tekstovi i prilozi povodom Međunarodnog dana žena koji je obeležen u periodu monitoringa.
- Ne uočava se veza između nasilja tokom izbornog procesa u javnom prostoru, sa nasiljem koje se dešavalo u privatnoj sferi tokom kampanje (veći broj femicida), dok su institucije ćutale i u jednom i u drugom slučaju.
- Primeri nasilja sa društvenih mreža govore o mnogobrojnim slučajevima rodno zasnovanog nasilja, govora mržnje i seksualnog uznemiravanja.

Kako se poštovanje vladavine prava i nivo demokratije u Srbiji dodatno urušavaju tokom poslednje decenije, Akademija je pratila nivo rodno-zasnovanog nasilja u kampanji po prvi put, želeći da da doprinos nalazima prisutnih domaćih i stranih posmatrača. U skladu sa tim u okviru finalnog izveštaja daćemo preporuke za smanjenje nasilja tokom izborne kampanje i na izborni dan u budućnosti.

Tim Akademije ženskog liderstva:

Prof. dr **Marija Babović**, redovna profesorka, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu

Biljana Stepanov, ekspertkinja za nasilje prema ženama

Aleksandra Galonja, aktivistkinja

Prof. dr **Smiljana Milinkov**, vanredna profesorka, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu

Sofija Mandić, pravnica

Marija Srdić, članica tima AŽL

Miloš Đajić, aktivista

„Ovaj projekat finansiran je od strane Vlade Sjedinjenih Američkih Država. Mišljenja, nalazi i zaključci koji su u ovom izveštaju navedeni, predstavljaju stavove Akademije ženskog liderstva i autorki i ne odražavaju nužno stavove Vlade Sjedinjenih Američkih Država“

